

6. Донкова Н. В. Особенности морфофункционального развития цыплят-бройлеров / Н. В. Донкова // Ветеринария. - 2004. - № 10. - С. 48 - 50.

7. Митюшников В.М. Естественная резистентность сельскохозяйственной птицы. / В.М. Митюшников – М.: Россельхозиздат, 1985. – 160 с.

УДК 619:616.98:578.825.15

ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ МОНИТОРИНГ ІНФЕКЦІЙНОГО РИНОТРАХЕЇТУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І., Бойко Ю.М.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останні роки Україна почала активно переймати закордонні технології ведення тваринництва. Основним аспектом даної роботи є одержання здорового приплоду, який успадковує високу продуктивність та життєздатність від батьківського стада. Вирішення даного питання ускладнюється наявністю інфекційних хвороб, які уражають репродуктивну систему тварин, найпоширенішим серед яких є інфекційний ринотрахеїт - інфекційний пустульозний вульвовагініт - інфекційний баланопостит великої рогатої худоби.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковане розв'язання проблеми. Як зазначають багато дослідників, провідну роль в патології статевих органів маточного поголів'я великої рогатої худоби відіграє інфекційний ринотрахеїт, збудником якого є вірус герпеса 1-го типу.

В Україні над проблемою ІРТ останні роки ведуть роботу ряд вчених (Кучерявенко Л.І., Стеценко В.І., 2000; Волосянко Е.В., 2001 - 2005, Голуб Ю.С., 2003, Кучерявенко Р.О., 2003 - 2008).

Інфекційний ринотрахеїт клінічно проявляється у респіраторній, генітальній, кератокон'юнктивальній, нервово-енцефальній або шкірній формах і уражує тварин будь-якої породи, статі та віку. Джерелом збудника хвороби є хвора й перехворіла велика рогата худоба та тварини з латентним перебігом інфекції. Вірус передається від хворих тварин здоровим аерогенним шляхом, під час природного та штучного запліднення з інфікованою спермою, через інфіковані корми, предмети навколишнього середовища, а також механічно обслуговуючим персоналом. Поширенню хвороби сприяють скучене утримання і вільне парування тварин, використання для штучного запліднення контамінованої вірусом ІРТ сперми. Хворобі властиві стаціонарність і стрес-факторна залежність. Стаціонарність хвороби пов'язана з хронічним перебігом ІРТ, зумовленим персистенцією вірусу в організмі інфікованих і перехворілих тварин [1, 3, 4].

Складність діагностики, лікування хворих тварин, а також специфічної профілактики інфекційного ринотрахеїту пов'язана з різноманітністю асоціацій збудників, серед яких вірус ІРТ-ПВВ є домінуючим [1, 2].

Метою наших досліджень було:

1. Провести аналіз епізоотичної ситуації щодо інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в тваринницьких господарствах Сумської області.

2. Визначити способи контролю поширення збудників інфекції та шляхи викоренення хвороб з неблагополучних пунктів.

Матеріали і методи досліджень.

ІРТ ВРХ діагностували на підставі клініко-епізоотологічних даних, патологоанатомічних змін в органах і тканинах з обов'язковим підтвердженням лабораторними методами. Латентну інфекцію встановлювали лабораторними дослідженнями.

Лабораторна діагностика включала:

1) виділення вірусу з патологічного матеріалу в культурі клітин і його ідентифікації в РН чи РІФ;

- 2) виявлення антигену вірусу ІРТ у патологічному матеріалі РІФ;
- 3) виявлення антитіл у сироватці крові хворих і перехворілих тварин (ретроспективна діагностика) у РН чи РНГА.

Діагностику інфекційного ринотрахеїту проводили паралельно з дослідженням матеріалу на парагрипозну (ПГ-3), аденовірусну (I і II), респіраторно-синцитіальну інфекції і вірусну діарею.

Попередній діагноз на інфекційний ринотрахеїт великої рогатої худоби встановлювали на підставі виявлення антигену в патологічному матеріалі (мазках відбитках із носової порожнини, препуція, піхви та ін.) в РІФ за допомогою «Набору для діагностики інфекційного ринотрахеїту — пустульозного вульвовагініту (баланопоститу) в реакції імунофлуоресценції» (ТУ У 46.15.547-2000), а також з урахуванням епізоотологічних і клінічних даних та патологоанатомічних змін.

Остаточний діагноз встановлювали на підставі збігу результатів РІФ з виділенням і ідентифікацією вірусу; збігу результатів РІФ з виявленням антитіл у 30% і більш пробах сироваток у титрах не нижче 1:2 у РН і 1:16 у РНГА та виявленням 4-кратного (і більше) приросту титру антитіл у парних пробах сироваток. Попередній діагноз встановлювали в умовах Сумської регіональної лабораторії ветеринарної медицини протягом 2—3 днів, остаточний — протягом 15—30 днів.

Моніторингові дослідження проводилися за допомогою реакції непрямої гемаглютинації, як найбільш простої та ефективною. При цьому дослідженні використовувався набір еритроцитарного антигену та сироваток (ТУУ24.4-30513416-644-2003)

Основні заходи профілактики ІРТ викладені і затверджені в «Інструкції про заходи з профілактики та боротьби з інфекційним ринотрахеїтом-пустульозним вульвовагінітом (баланопоститом) великої рогатої худоби» (наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України 10 жовтня 2000р №47).

Результати досліджень та їх обговорення.

У 2009 році було проведено державний моніторинг серед поголів'я великої рогатої худоби. За результатами проведеної роботи було встановлено, що враженість тварин вірусом ІРТ у господарствах Сумської області складає 54%.

Проведений аналіз результатів моніторингових досліджень показав, що серед позитивно реагуючих тварин найвищий рівень серопозитивності мають бики (82,3%) та корови (72,4%), дещо нижчий рівень серопозитивності був у телиць парувального віку (69,0%) та нетелів (55,0%).

В 5 районах області не було виявлено серопозитивних тварин, в інших 13 - ступінь ураження становить від 3% до 79%. Найдепресивніші показники спостерігаються у 7 районах, дані по яким показані у діаграмі. (рис. 1)

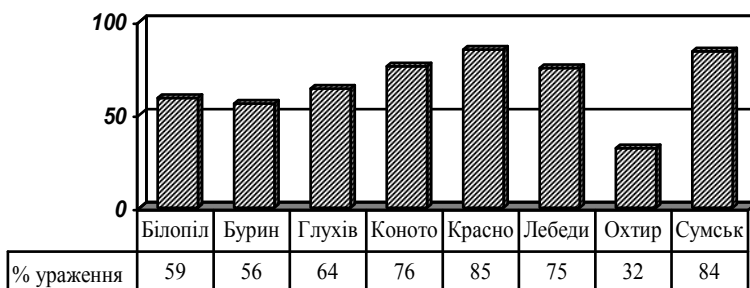

Рисунок – 1 Відсоток серопозитивних тварин серед поголів'я великої рогатої худоби в неблагополучних районах Сумської області за 2009 рік.

Інфекційний ринотрахеїт найчастіше має безсимптомний перебіг, тому визначальна роль у його ліквідації належить правильній діагностиці.

При встановленні остаточного діагнозу широко використовувався метод діагностики за допомогою реакції імунофлуоресценції, яка є однією з найбільш інформативних та експресних. Антиген вірусу ІРТ нами виявлено в 46,6 % проб патологічного матеріалу, що свідчить про циркуляцію вірусу інфекційного ринотрахеїту в господарствах Сумської області.

Широке розповсюдження інфекційного ринотрахеїту передбачає організацію профілактики цього захворювання шляхом дотримання загальних організаційно-господарських заходів та використання засобів специфічної профілактики.

Специфічну профілактику спрямовано на створення імунітету до ІРТ шляхом використання препаратів сироватки крові та вакцин.

Ефективність вакцинопрофілактики у боротьбі з вірусними хворобами ВРХ доведена міжнародною практикою, хоча планомірна вакцинація і не призводить до швидкого оздоровлення, але значно зменшує економічні втрати. Для повного оздоровлення господарства потрібно вакцинувати все поголів'я протягом декількох років.

Успіх вакцинопрофілактики залежить від багатьох факторів: стану ураженості поголів'я захворюванням, виду вакцин та схеми їх застосування, а також від додержання технологічних норм годівлі та утримання, заходів ветеринарно-санітарного захисту

Правильний вибір вакцини проти ІРТ-ІПВ ВРХ (інактивовані, живі, марковані, моновалентні, асоційовані), оптимальні схеми вакцинації і ревакцинації тварин у неблагополучних господарствах, особливо при наявності інших вірусних інфекцій є досить важким завданням. У таких господарствах поголів'я характеризується строкатим та різномірним початковим імунним фоном. Тому застосування вакцин повинно супроводжуватися лабораторним контролем ефективності вакцинації. Сучасний рівень лабораторної діагностики дає змогу визначити наявність антитіл не лише до польових штамів вірусу, але й до вакцинних.

Але, не зважаючи на ефективність специфічної профілактики, ліквідація захворювання неможлива без додержання санітарно-гігієнічних правил, дотримання діючих нормативних документів, рекомендацій з вирощування, годівлі та утримання великої рогатої.

Ветеринарно-санітарні вимоги щодо профілактики захворювання включають охорону господарств від занесення збудника хвороби, комплекс заходів, спрямованих на підвищення резистентності організму, своєчасну діагностику захворювання, виявлення та ізоляцію хворих тварин, знешкодження вірусу в навколишньому середовищі.

Для захисту господарства існує ефективний спосіб, який заключається в запобіганні занесенню збудника в господарство шляхом лабораторного контролю благополуччя тварин, ембріонів чи сперми, що завозиться до господарства. При закупівлі худоби за кордоном потрібно досліджувати сироватки крові тварин на наявність антитіл до глікопротеїдів gE+ та gE- вірусу BHV-1.

Добрий захисний ефект дає бар'єрний спосіб стримання інфекції (система утримання «вільно-занята», систематична дезінфекція, родильні приміщення з боксами, ізолятори для хворих тварин всіх вікових груп). бар'єрний спосіб дозволяє стримувати поширення збудників інфекцій, але не забезпечує викоренення хвороби.

Висновки:

1. Серологічними дослідженнями встановили, що ураженість тварин в господарствах Сумської області складала 54%. При цьому в 5 районах області не було виявлено серопозитивних тварин, в інших 13 ступінь ураження становив від 3% до 79%.

2. Найвищий рівень серопозитивності спостерігали серед биків (82,3%) та корів (72,4%), дещо нижчий рівень серопозитивності був у телиць парувального віку (69,0%) та нетелів (55,0%).

3. Антиген вірусу IPT нами виявлено за допомогою реакції імунофлуоресценції в 46,6 % проб патологічного матеріалу (мазках відбитках із носової порожнини, препуція, піхви та ін.)

4. Для повного оздоровлення господарства потрібно вакцинувати все поголів'я протягом декількох років, при цьому важливими моментами є правильний вибір вакцини проти IPT-ІПВ ВРХ, оптимальні схеми вакцинації і ревакцинації тварин у неблагополучних господарствах та лабораторний контроль імунного фону.

5. Ветеринарно-санітарні вимоги щодо профілактики захворювання включають охорону господарств від занесення збудника хвороби, комплекс заходів, спрямованих на підвищення резистентності організму, своєчасну діагностику захворювання, виявлення та ізоляцію хворих тварин, знешкодження вірусу в навколишньому середовищі згідно «Інструкції про заходи з профілактики та боротьби з інфекційним ринотрахеїтом-пустульозним вильовоагінітом (баланопоститом) великої рогатої худоби» (наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України 10 жовтня 2000р №47).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Епізоотична ситуація щодо інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні./ Стеценко В.І., Кучерявенко Л.І., Чечоткіна Н.П., [та ін.] // Вет. медицина: Міжвід. темат. наук. зб. – Харків, 2003. – Т. 1, Вип.82. – С. 585 – 589.
2. Фукс П.П. Засоби специфічної профілактики інфекційного ринотрахеїту, розроблені в ІЕКВМ / П.П.Фукс, О.А. Бочаров // Вісник Сумського ДАУ. – Суми, 1999. – Вип. 4. – С. 194 – 197.
3. Кучерявенко Р.О. Інфекційний ринотрахеїт великої рогатої худоби (епізоотологія, діагностика та специфічна профілактика) : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія та вірусологія» / Р.О. Кучерявенко. – УААН, ІЕКВМ. – Харків, 2003. – 20 с.
4. Волосянко О.В. Засоби діагностики та профілактики інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні. : автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора вет. наук : спец. 16.00.03 – «Ветеринарна мікробіологія та вірусологія» / О. В. Волосянко. – УААН, ІЕКВМ. – Харків, 2003. – 46 с.
5. Бусол В. Епізоотологічний моніторинг інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби/ В. Бусол, В. Стеценко, Р. Кучерявенко // Ветеринарна медицина України. – 2002. – №5. – С.7-9.
6. Бусол В. Моніторинг інфекційного рино трахеїту та вірусної діареї великої рогатої худоби/ В. Бусол, В. З.Троценко, Р. Кучерявенко // Ветеринарна медицина України. – 2009. – №9. – С.7-9.
7. Мазуркевич О. П, Інфекційний ринотрахеїт - нові засоби боротьби / О.П. Мазуркевич, Ю. Тростянецька // Ветеринарна медицина України. – 1997. – №5. – С. 26.
8. Мазуркевич О.П. Засоби профілактики інфекційного рино трахеїту / О.П. Мазуркевич, С.В. Величко // Ветеринарна медицина України. – 2001. – № 3. – С. 18 - 19.
9. Стеценко В.І Епізоотична ситуація щодо інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні. / В.І. Стеценко, Л.І. Кучерявенко, Н.П. Чечоткіна // Тваринництво України. – 2005. – №12. – С. 13.
10. Engelenburg F.A.C., Excretion of bovine herpesvirus 1 in semen is detected much longer by PCR than by virus isolation. / F.A.C. Engelenburg // PrevVetMed. – 1999. – №9. – P.121 - 130.
11. IBR-viral meningoencephalitis of calves in Ukraine./ R. Kucheryavenko, P. Fooks, V. Bousol, [et al.] // 1st ESVV Veterinary Herpesvirus Symposium. Zurich, Switzerland, 22-23 March 2001. – Zurich, 2001. – P. 52.

УДК 619:616.24-002-058;638

ХЛАМИДИОЗ ЖИВОТНЫХ: ЭТИОЛОГИЯ, РАСПРОСТРАНЕНИЕ НА СЕВЕРО-ВОСТОКЕ УКРАИНЫ, СРЕДСТВА СПЕЦИФИЧЕСКОЙ ПРОФИЛАКТИКИ

Кассич В.Ю., Фотина Т.И., Фотина А.А., Фотин А.И., Ребенко Г.И., Миланко А.А., Авраменко Н.А., Кассич А.В., Волосянко Е.В., Дьяконов Л.П.

Постановка проблемы в общем виде. В настоящее время хламидиоз животных имеет широкое распространение, однако, до сих пор является малоизученной инфекционной болезнью. Методам диагностики, профилактики и борьбы с этим